

Διαμορφώνοντας πόλεις για καλύτερη ποιότητα ζωής – Ενθάρρυνση συνεργασίας μέσω Ζωντανών Εργαστηρίων

Μέρος 2: Ζωντανό Εργαστήριο

Σύνοψη

Σε αυτή τη διδακτική ενότητα επιχειρείται ένας ολοκληρωμένος ορισμός του Ζωντανού Εργαστηρίου. Στο επόμενο βήμα, εισάγεται και συζητείται η προσέγγιση της σχεδιαστικής λογικής (design thinking approach). Η προσέγγιση αυτή θα θέσει τη βάση για τη δουλειά σας στις επόμενες ενότητες.

Στόχος

Αφού ολοκληρώσετε αυτή την ενότητα, θα είστε σε θέση να...

- δώστε τον ορισμό του Ζωντανού Εργαστηρίου,
- εφαρμόσετε βασική μεθοδολογία και εργαλεία για τη δημιουργία ενός Ζωντανού Εργαστηρίου,
- χρησιμοποιείτε την προσέγγιση της σχεδιαστικής λογικής (design thinking approach) στην παραπάνω διαδικασία.

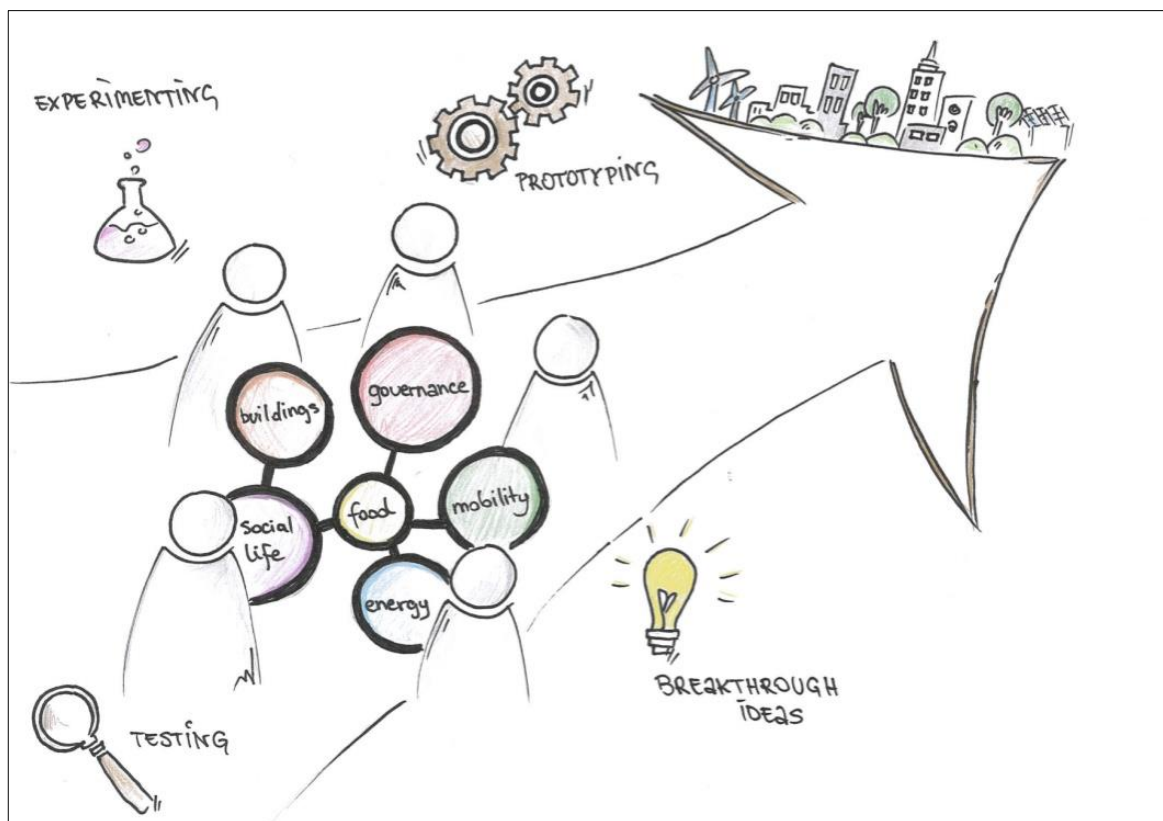
1. Τι είναι ένα Ζωντανό Εργαστήριο

Η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις πόλεις είναι μια διαδικασία-πρόκληση. Υπάρχουν πολλοί κοινωνικοί, οικονομικοί, πολιτισμικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις ζωές μας. Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να δημιουργηθεί ένα μοναδικό πρότυπο για αυτόν το σκοπό, το οποίο να μπορεί να εφαρμοστεί σε διαφορετικές κάθε φορά συνθήκες. Ωστόσο, η ενεργή συνεργασία ανθρώπων διαφορετικών κοινωνικών ομάδων στην αστική διαχείριση και το σχεδιασμό, θα μπορούσε να βοηθήσει στη διαδικασία αυτή με έναν πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο, οδηγώντας σε καλύτερα αποτελέσματα.

Ένα **Ζωντανό Εργαστήριο** μπορεί να οριστεί ως μια ανοικτή στην κοινωνία πρόταση με ευρύ ορίζοντα συμμετοχικότητας για συνεργασία, μάθηση και συνδημιουργία λύσεων για την επίλυση σύνθετων προβλημάτων. Ένα **Αστικό Ζωντανό Εργαστήριο** είναι αυτό που ασχολείται συγκεκριμένα με προβλήματα στα πλαίσια των 'έξυπνων' και βιώσιμων πόλεων.

Δομημένο επάνω στις αρχές της **εθελοντικής συνεργασίας και της ίσης συμμετοχής**, ένα Αστικό Ζωντανό Εργαστήριο συγκεντρώνει άτομα και φορείς της πόλης από τους χώρους της τοπικής αυτοδιοίκησης και της διακυβέρνησης, της χάραξης πολιτικής, υπεύθυνους ανάπτυξης, επενδυτές, επιχειρηματίες, ΜΚΟ και φυσικά πολίτες.

Ο κεντρικός στόχος είναι να παρέχει έναν προσωρινό, ανοικτό και δημιουργικό **χώρο για πειραματισμό** όπου μπορούν να προκύψουν καινοτόμες, ρηξικέλευθες ιδέες και λύσεις. Οι ιδέες αυτές μπορούν στη συνέχεια να ελεγχθούν (προτυποποίηση), να αξιολογηθούν σε πλαίσια πραγματικής ζωής, και, ιδανικά, να εφαρμοστούν σε επίπεδο πόλης ή γειτονιάς.

Εικόνα 1: Μια γραφική αναπαράσταση ενός Αστικού Ζωντανού Εργαστηρίου. Πηγή: SMACC

Αν και τα Εργαστήρια διαφέρουν ως προς τη μορφή (ψηφιακής προσομοίωσης ή φυσικό εργαστήριο) και τα θέματα (εργαστήριο ενέργειας, εργαστήριο κινητικότητας, κοινωνικό εργαστήριο, κλπ.), χαρακτηρίζονται, εν τούτοις, από πολλά κοινά στοιχεία τα οποία περιλαμβάνουν εμπλοκή των πολιτών, αξία συνδημιουργίας, πειραματισμό σε πλαίσια πραγματικής ζωής, διαδικασίες αμοιβαίας μάθησης, συνεργασία μεταξύ φορέων από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους, καθώς και χρήση νέων μέσων επικοινωνίας και κοινωνικών δικτύων.

Μέχρι σήμερα, το [Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ζωντανών Εργαστηρίων](#) (ENoLL) έχει πάνω από 170 ενεργά μέλη παγκοσμίως. Το δίκτυο ασχολείται με διάφορα θέματα που αφορούν στην αστική ανάπτυξη και τις 'έξυπνες' πόλεις, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης, της βιώσιμης κινητικότητας, της κοινωνικής καινοτομίας και κοινωνικής ενσωμάτωσης, της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ηλεκτρονικής συμμετοχής,

2. Τεχνικές δημιουργίας ενός Ζωντανού Εργαστηρίου

Ένα Ζωντανό Εργαστήριο συνδυάζει ποικίλες μεθόδους και εργαλεία για να υποστηρίξει τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών συμμετεχόντων. Οι μέθοδοι αυτές περιλαμβάνουν την προσέγγιση της **σχεδιαστικής λογικής (design thinking approach)**, [τεχνικές προτυποποίησης](#) καθώς και **άλλες καινοτόμες** πρακτικές, όπως εκπαιδευτικά ταξίδια, [κοινωνικά σαφάρι](#) ή [συμμετοχικό σχεδιασμό](#). Ενσωματώνει, επίσης, ένα ευρύ φάσμα **προηγμένων εργαλείων διευκόλυνσης και φιλοξενίας**, όπως η [Τέχνη της Φιλοξενίας](#) και η Διαμεσολάβηση.

Στην ενότητα αυτή εισάγουμε την προσέγγιση της σχεδιαστικής λογικής, μιας μεθόδου που επιτρέπει σε διαφορετικούς συμμετέχοντες να εργαστούν μαζί προκειμένου να παράγουν δημιουργικές λύσεις για συγκεκριμένες προκλήσεις – μια διαδικασία την οποία αποκαλούμε συνδημιουργία.

ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΛΟΓΙΚΗ (DESIGN THINKING)¹ είναι ...

... μια μέθοδος για πρακτική, [δημιουργική](#) επίλυση προβλημάτων και δημιουργία λύσεων, στοχεύοντας σε ένα βελτιωμένο μελλοντικό αποτέλεσμα.

Η διαδικασία της **σχεδιαστικής λογικής** ξεκινά με έναν **στόχο**, μια βελτιωμένη, επιθυμητή μελλοντική κατάσταση, και εκκινώντας από αυτό το σημείο οριοθετεί τη φύση και το περιεχόμενο της πρόκλησης. Χρησιμοποιεί μια πρακτική δημιουργική μέθοδο βασισμένη στη ταυτόχρονη διερεύνηση διαφορετικών εναλλακτικών λύσεων. Η διαδικασία αυτή διαφέρει από την αναλυτική μέθοδο, η οποία είναι προσανατολισμένη στο πρόβλημα και ξεκινά ορίζοντας όλες τις πτυχές του προβλήματος, προκειμένου να καταλήξει σε μια λύση. Η διαδικασία της σχεδιαστικής λογικής είναι:

- **ανθρωποκεντρική**, ξεκινά από μια βαθιά ενσυναίσθηση και κατανόηση των αναγκών και των κινήτρων όλων των εμπλεκόμενων ανθρώπων.
- **συνεργατική**, λαμβάνει υπόψη απόψεις, γνώση και εμπειρία πολλών ενδιαφερόμενων κι εμπλεκόμενων μερών.
- **πειραματική**, επιτρέπει στους συμμετέχοντες να δοκιμάσουν διαφορετικές λύσεις, να επιτύχουν και να προχωρήσουν, ή να αποτύχουν και να μάθουν από τα λάθη.
- **επαναληπτική και αναθεωρητική**, σημαίνει πως μπορεί να υπάρξουν περισσότεροι από ένας κύκλοι ιδεών/λύσεων/ελέγχου προτού αντιμετωπιστεί η πρόκληση.

Η σχεδιαστική λογική είναι μια μέθοδος κατάλληλη για χρήση στο πλαίσιο των Ζωντανών Εργαστηρίων, δεδομένου ότι ασχολείται με τα λεγόμενα «ανεπίλυτα προβλήματα» – αυτά δηλαδή που είναι ασαφή, δυσνόητα, καθώς και σύνθετες προκλήσεις που συχνά διαπλέκονται με άλλα ζητήματα. Αυτό το είδος των προκλήσεων απαιτεί μια συνδημιουργική προσέγγιση.

Η **συνδημιουργία** επιτρέπει το μοίρασμα ιδεών και αντιλήψεων και ενώνει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (άτομα, φορείς) σε μια αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων για τις δικές τους συγκεκριμένες προκλήσεις. Την ίδια στιγμή, μπορεί να δημιουργηθεί ένα

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Design_thinking

ισχυρότερο δίκτυο φορέων που θα μπορούσε να υποστηρίξει μια μακροχρόνια εφαρμογή των καλύτερων λύσεων μέσα στην πόλη.

Η σχεδιαστική λογική βοηθά να είστε δημιουργικοί και καινοτόμοι. Αρχίζει με την εύρεση γενικών πληροφοριών και έμπνευσης και ακολουθείται από την επιλογή μίας συγκεκριμένης πρόκλησης. Στο επόμενο βήμα, ιδέες γεννιούνται και οριστικοποιούνται: οι καλύτερες ιδέες επιλέγονται μετά για υλοποίηση στην πράξη. Έπειτα η διαδικασία αξιολογείται και, εάν κριθεί απαραίτητο, επαναλαμβάνεται και βελτιώνεται.

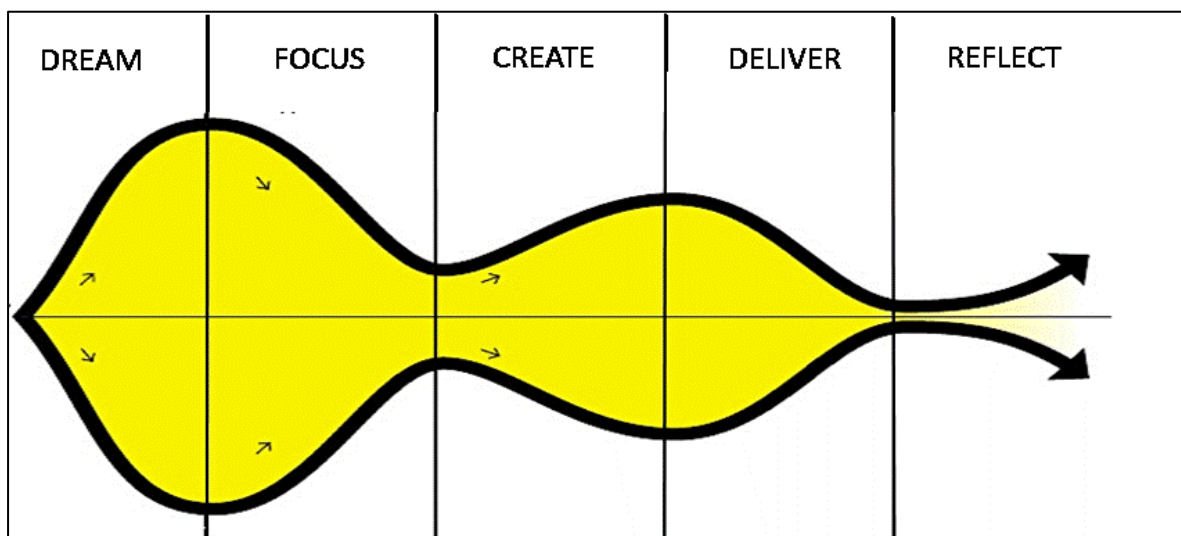
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Το SOCIAL UP είναι έργο χρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016-2018), με στόχο την καλλιέργεια της του design thinking σε κοινωνικές επιχειρήσεις για την ενίσχυση του κοινωνικού τους αντίκτυπου, της βιωσιμότητας και της επεκτασιμότητάς τους μέσω στοχευμένων και οικονομικά βιώσιμων πρακτικών.

<http://designthinking-socialup.eu/el/>

Για τους σκοπούς αυτού του εκπαιδευτικού προγράμματος, προτείνεται μια τροποποιημένη εκδοχή της διαδικασίας σχεδιαστικής λογικής, χωρισμένη σε πέντε φάσεις. Αυτό το νέο μοντέλο αναπτύχθηκε βασιζόμενο στο πρωτότυπο σύστημα που προτάθηκε από την IDEO (2012) στην εργαλειοθήκη 'Σχεδιαστική λογική για εκπαιδευτές'.

Οι τροποποιημένες φάσεις είναι: **ΟΝΕΙΡΕΥΤΕΙΤΕ** – **ΕΣΤΙΑΣΤΕ** – **ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ** – **ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΘΕΙΤΕ** και **ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΤΕΙΤΕ**.

Εικόνα 2: Η προσέγγιση της σχεδιαστικής λογικής. Πηγή: SMACC σύμφωνα με IDEO, 2012.

Στη φάση **ΟΝΕΙΡΕΥΤΕΙΤΕ**, αναγνωρίζονται προβλήματα και προκλήσεις καθώς και μελλοντικά οράματα και επιθυμητά αποτελέσματα για μια πόλη. Μετά, **ΕΣΤΙΑΖΕΤΕ**, συνθέτετε τα ευρήματά σας και θέτετε τα όρια της δουλειάς σας. Στη φάση

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ, εξερευνάτε μια μεγάλη ποικιλία από πιθανές ιδέες και λύσεις και αναπτύσσετε δράσεις για να ανταποκριθείτε σε (ένα μέρος από) την πρόκληση που αντιμετωπίζετε. Στο επόμενο βήμα, **ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΣΤΕ** δίνοντας αυτή τη λύση, ελέγχοντας την σε πλαίσια πραγματικής ζωής και κερδίζοντας ανατροφοδότηση (feedback). Στο τέλος, **ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΕΣΤΕ** σχετικά με την απόδοση, την επίδραση και τα αποτελέσματα της δουλειάς σας και αποφασίζετε για τις επόμενες δράσεις, που μπορεί να κυμαίνονται από τον επανασχεδιασμό των αποτελεσμάτων έως την υλοποίηση στην πράξη.

ΒΟΗΘΕΙΑ

Τι είναι το design thinking:

<http://peopleandideas.gr/2013/09/24/design-thinking/>

Στις πέντε ακόλουθες ενότητες, οι φάσεις αυτές θα φωτιστούν περισσότερο, με την αρωγή μιας κατευθυντήριας γραμμής κλιμακωτής λογικής, για να δημιουργήσετε το δικό σας Ζωντανό Εργαστήριο. Μέσα σε κάθε ενότητα περιλαμβάνονται μία συνοπτική περιγραφή από τα βασικά βήματα, καθώς και χρήσιμες οδηγίες και εργαλεία, υποστηριζόμενα από μια σειρά πρακτικών ασκήσεων.

Ανακοίνωση νομικού περιεχομένου

Εκδίδεται από την:

e-genius – Initiative offene Bildung in Technik und Naturwissenschaften

Postfach 16
1082 Vienna
Austria
E-mail: info(at)e-genius.at

E-mail: katharina.zwiauwer(at)egenius.at

Συγγραφείς: Marcel Crul, Hans Schnitzer, Barbara Hammerl, Gosia Stawecka
Μετάφραση και Επιμέλεια: Georgilia Baloumi, SDL Trados Studio 2014 Freelance
Σύμβουλος Ηλεκτρονικής Μάθησης: Katharina Zwiauwer (e-genius)
Σχεδιασμός: e-genius

Ιανουάριος 2017

Project: SMACC – Smart City Coaching

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Το εκπαιδευτικό υλικό (ενότητα) χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση (ανακοίνωση) δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Εταίροι:

Όροι χρήσης

Αυτή η διδακτική ενότητα παρέχεται με την παρακάτω Άδεια Χρήσης Creative Commons τύπου:

Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

Είστε ελεύθεροι να:

- **Μοιραστείτε** — αντιγράψετε και αναδιανέμετε το υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- **Προσαρμόσετε** — αναμίξετε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο υλικό

Ο αδειοδότης δεν μπορεί να ανακαλέσει αυτές τις ελευθερίες όσο εσείς ακολουθείτε τους όρους της άδειας.

Υπό τους παρακάτω όρους:

Αναφορά Δημιουργού — Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά εάν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.

Μη εμπορική χρήση — Δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.

Παρόμοια Διανομή — Αν αναμίξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια όπως και το πρωτότυπο.

Δεν υπάρχουν πρόσθετοι περιορισμοί — Δεν μπορείτε να εφαρμόσετε νομικούς όρους ή τεχνολογικά μέτρα που να περιορίζουν νομικά τους άλλους από το να κάνουν οτιδήποτε επιτρέπει η άδεια.

Η Αναφορά Δημιουργού στην e-genius ως κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων πρέπει να έχει την ακόλουθη μορφή:

Κείμενα: συγγραφείς της διδακτικής ενότητας, έτος έκδοσης, τίτλος διδακτικής ενότητας, εκδότης: e-genius - Πρωτοβουλία «Ανοικτή Εκπαίδευση», www.e-genius.at/en

Εικονογράφηση: απόδοση στον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων, e-genius – www.e-genius.at/en

Αποκλεισμός ευθύνης:

Όλο το περιεχόμενο της πλατφόρμας e-genius έχει ελεγχθεί προσεκτικά. Παρ' όλα αυτά, δεν είμαστε σε θέση να προσφέρουμε καμία εγγύηση ως προς την ακρίβεια, την πληρότητα, την επικαιρότητα και τη διαθεσιμότητα του περιεχομένου. Ο εκδότης δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για βλάβες ή μειονεκτήματα που ενδέχεται να προκύψουν από

τη χρήση ή την εκμετάλλευση του περιεχομένου. Η παροχή του περιεχομένου στην e-genius δεν προορίζεται να αντικαταστήσει τη λήψη επαγγελματικών συμβουλών και η δυνατότητα πρόσβασης στο περιεχόμενο δεν συνιστά προσφορά δημιουργίας συμβουλευτικής σχέσης.

Η e-genius περιέχει συνδέσμους προς εξωτερικούς ιστότοπους. Η εισαγωγή των συνδέσμων είναι μια αναφορά σε αναπαραστάσεις και (ακόμη άλλες) απόψεις, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι το περιεχόμενο αυτών των συνδέσμων έχει εγκριθεί. Ο εκδότης της e-genius δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για ιστότοπους στους οποίους γίνεται αναφορά μέσω συνδέσμου. Αυτό ισχύει εξίσου για τη διαθεσιμότητά τους και για το περιεχόμενο που μπορεί να προσεγγιστεί σε τέτοιους ιστότοπους. Εξ όσων είναι ενήμεροι οι διαχειριστές, οι συνδεδεμένες σελίδες δεν περιέχουν κανένα παράνομο περιεχόμενο. Σε περίπτωση που ανακαλυφθεί τέτοιο περιεχόμενο, θα αφαιρεθεί άμεσα ως εκπλήρωση των νομικών υποχρεώσεων της ηλεκτρονικής αναφοράς.

Περιεχόμενο από τρίτα μέρη αναγνωρίζεται ως τέτοιο. Σε περίπτωση που, παρ' όλα αυτά, αντιληφθείτε παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων, παρακαλούμε, ενημερώστε μας αναλόγως. Αφού ειδοποιηθούμε για νομικές παραβάσεις, θα απομακρύνουμε άμεσα ή θα διορθώσουμε τέτοιου είδους περιεχόμενο.

Σύνδεσμος για την πλατφόρμα ανοικτού περιεχομένου: <http://www.e-genius.at/gr>